SZKOŁA MYŚLENIA KRYTYCZNEGO
I WALKI Z DEZINFORMACJĄ

Lajki zamiast dyplomu,

czyli jak nie dać się nabrać internetowym „ekspertom” od zdrowia?

OBSZAR
dezinformacja zdrowotna

GRUPA DOCELOWA
szkoła podstawowa (kl. 7 i 8)

CZAS TRWANIA
45 minut

Projekt Fundacji Centrum Cyfrowe „Szkoła krytycznego myślenia i walki z dezinformacją”.

Zadanie finansowane ze środków Ministerstwa Cyfryzacji.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Cyfryzacji.

Wstęp

Współcześni uczniowie i uczennice traktują internet i media społecznościowe jako naturalne środowisko poszukiwania wiedzy.

To właśnie tam młodzi ludzie szukają często odpowiedzi na pytania dotyczące fizycznego samopoczucia, zmian w organizmie, radzenia sobie ze stresem czy problemów ze snem. Obok profili o typowo rozrywkowym charakterze, ogromną popularnością cieszą się dziś konta o tematyce medycznej czy psychologicznej. Choć w sieci bez trudu znajdziemy świetnych, autentycznych lekarzy, dietetyków czy terapeutów, którzy rzetelnie edukują swoich odbiorców, to algorytmy równie często podsuwają młodzieży osoby, które jedynie udają ekspertów.

Sam fakt upowszechniania wiedzy o zdrowiu naturalnie może być bardzo wartościowy, jednak w tej sferze niezwykle łatwo paść ofiarą manipulacji. Nie wynika to jednak wyłącznie z naiwności młodzieży, ale także – z samej specyfiki cyfrowego świata. Wiele treści publikowanych na co dzień w mediach społecznościowych opiera się bowiem na ciągłym budowaniu wrażenia bliskości i kierowaniu do odbiorcy bardzo bezpośrednich, uproszczonych komunikatów.

W takim otoczeniu kluczową rolę zaczynają grać dwa powiązane ze sobą zjawiska: **iluzja autorytetu** oraz mechanizmy tworzenia **relacji paraspołecznych**.

Iluzja autorytetu

Pierwsze z nich, czyli **iluzja autorytetu**, sprawia, że internetowy twórca wcale nie potrzebuje akademickich tytułów, by szybko zyskać nasze zaufanie. Zjawisko to dotyczy zresztą również osób, które co prawda mają dyplom, stopień lub tytuł naukowy w jakiejś dziedzinie, ale przekraczają swoje kompetencje, wypowiadając się na tematy leżące poza ich wiedzą.

Wystarczy chociażby, że taki twórca wykorzysta różnorodne elementy budujące pozór profesjonalizmu – założy biały fartuch, zawiesi na szyi stetoskop, użyje specjalistycznego, naukowego słownictwa, a w tle postawi regał pełen książek lub certyfikatów. Taka przemyślana oprawa wizualno-językowa automatycznie osłabia naturalny krytycyzm – nie tylko zresztą u młodych widzów.

Bliskość, która usypia czujność

Z kolei za mechanizmami tworzenia **relacji paraspołecznych** stoi fakt, że autorzy profili bardzo skutecznie skracają dystans ze swoją widownią. Mówią bezpośrednio do kamery, używają zwrotów w stylu „cześć, kochani”, dzielą się prywatnymi historiami i regularnie

odpowiadają na komentarze. W efekcie nastolatek zaczyna podświadomie traktować influencera jak bliskiego znajomego lub przyjaciela.

Choć tego typu relacje potrafią być bardzo pozytywne i dają młodym ludziom poczucie przynależności, niosą też ze sobą konkretne ryzyko. Ta jednostronna więź sprawia, że porady płynące z ekranu są przyjmowane z ogromnym zaufaniem – nawet wtedy, gdy ich głównym założeniem jest po prostu marketing i sprzedaż konkretnych produktów czy suplementów diety.

UWAGA METODYCZNA

Prowadzenie tych zajęć w ostatnich klasach szkoły podstawowej wymaga ogromnej delikatności i zrezygnowania z moralizatorskiego tonu. Młodzież w tym wieku często autentycznie ufa swoim internetowym idolom i czuje z nimi silną więź.

Kwestionowanie ich wyborów, krytykowanie oglądanych twórców czy ocenianie faktu, że ktoś dał się zwieść internetowej poradzie, może zniechęcić uczniów i uczennice do dalszej rozmowy.

Zamiast wchodzić w rolę sędziego, warto skupić się na obiektywnej analizie mechanizmów medialnych. Chodzi o to, by dać nastolatkom konkretne umiejętności samodzielnej oceny trafiających do nich treści, a nie kolejną listę „dorosłych” zakazów i nakazów.

Cele zajęć

Uczniowie i uczennice:

- wyjaśniają, czym jest relacja paraspołeczna i rozumieją, dlaczego skracanie dystansu oraz budowanie zażyłości przez internetowych twórców zwiększają zaufanie do ich słów,
- rozpoznają różne zabiegi (językowe, wizualne oraz psychologiczne) służące do tworzenia pozoru autorytetu w mediach społecznościowych,
- znają podstawowe kryteria weryfikacji kompetencji eksperta w sieci i potrafią zastosować je w praktyce do oceny wiarygodności profili,
- identyfikują komercyjny cel stojący za internetowymi poradami zdrowotnymi, odróżniając bezinteresowną edukację od działań marketingowych.

Przebieg lekcji

I	II	III	IV
Doświadczenie	**Refleksja**	**Teoria**	**Praktyka**
10 min	10 min	10 min	15 min

Szerokość pasków odpowiada czasowi trwania poszczególnych części. Razem 45 minut.

CZĘŚĆ I

Doświadczenie

OK. 10 MINUT

1 **Przywitaj klasę i wyjaśnij, że dzisiejsza lekcja rozpocznie się od castingu na internetowego eksperta.** Uczniowie i uczennice wcielą się w rolę jurorów, których zadaniem będzie ocena zgłoszeń zewnętrznych kandydatów i wybranie osoby, która miałaby poprowadzić oficjalny kanał z poradami na temat radzenia sobie ze szkolnym zmęczeniem i stresem.

2 **Podziel osoby uczestniczące w zajęciach na 5-6 małych zespołów.** Następnie rozdaj każdej grupie po jednym egzemplarzu karty pracy (Załącznik 1), na której znajdują się opisy profili oraz wypowiedzi dwóch kandydatów – Kandydata A i Kandydata B.

Sformułuj jasne polecenie:

POWIEDZ

„Wyobraźcie sobie, że jesteście komisją jurorską. Macie przed sobą dwa projekty filmów wideo przygotowane przez dwóch różnych kandydatów, którzy chcą uczyć młodzież, jak dbać o zdrowie i radzić sobie ze zmęczeniem. Przeczytajcie uważnie te opisy. Na podstawie treści zgłoszeń, naradźcie się w grupach i zdecydujcie, któremu z nich przyznacie kontrakt na prowadzenie kanału. Wybierzcie wspólnego kandydata i zapiszcie na kartce 3 powody, dla których to właśnie jemu zdecydowaliście się zaufać.”

3 Daj grupom kilka minut na swobodną dyskusję, wybór wspólnego kandydata i uzasadnienie swojej decyzji.

CZĘŚĆ II

Refleksja

OK. 10 MINUT

1 **Poproś przedstawicieli poszczególnych grup o podzielenie się swoimi decyzjami.** Zapisz na tablicy imiona i nazwiska wytypowanych kandydatów oraz argumenty, które zadecydowały o ich wyborze. Zazwyczaj klasa bez wahania wskazuje Kandydata A, tłumacząc to m.in. jego przyjaznym nastawieniem, przystępnym językiem oraz profesjonalnym wyglądem gabinetu.

WSKAZÓWKA DLA NAUCZYCIELA

Jeśli jednak grupy dokonają innego wyboru – to równie cenny punkt wyjścia do dyskusji. Wykorzystaj tę sytuację, by dopytać uczniów i uczennice, co pomogło im nie ulec pierwszemu wrażeniu i co konkretnie przekonało ich do innego kandydata.

2 **Po wysłuchaniu wszystkich głosów odsłoń przed uczniami i uczennicami kulisy tego wyboru.** Powiedz spokojnym głosem, niezdradzającym Twoich emocji czy sympatii względem któregokolwiek z nich:

POWIEDZ

„Przyjrzyjmy się bliżej naszym ekspertom. Maksymilian, który nagrywa w białym fartuchu i pięknym gabinecie, tak naprawdę nie skończył żadnych studiów medycznych. Gabinet to wynajęte na godzinę studio fotograficzne, fartuch kupił w internecie, a cały ten film ma jeden cel – namówić Was na zakup kropli z jego sklepu. Z kolei pan Konrad, który nagrywał na tle zwykłej białej ściany i mówił nieco chłodniejszym językiem, to prawdziwy lekarz pediatra, naukowiec i wieloletni pracownik szpitala uniwersyteckiego.”

3 **Pozwól młodzieży przez moment przemyśleć te fakty, a następnie zapytaj ich wprost o pierwsze wrażenia.** Bądź przygotowany na to, że w klasie może pojawić się w tym momencie spore poruszenie lub widoczne zakłopotanie. To całkowicie naturalny mechanizm obronny młodych ludzi przed poczuciem dyskomfortu i koniecznością przyznania się do błędnego wyboru. Zamiast oceniać ich reakcję, okaż zrozumienie i skieruj dyskusję na nieco głębsze tory, zadając klasie serię pytań naprowadzających:

- Jak to możliwe, że postać Maksymiliana wydała się nam bardziej wiarygodna, mimo że w jego materiale nie pojawiła się ani jedna konkretna informacja o jego medycznych kwalifikacjach?
- Gdybyście poznali na lotnisku osobę, która po prostu założyła mundur pilota i twierdziła, że lata samolotami pasażerskimi, czy sam strój byłby dla Was dowodem, by powierzyć jej sterowanie maszyną? Dlaczego więc w przypadku internetu biały fartuch u Maksymiliana tak łatwo uśpiła naszą czujność?
- Jakie konkretnie zachowania Maksymiliana (np. bezpośredni ton, mówienie o własnym zmęczeniu) sprawiły, że podświadomie poczuliśmy do niego sympatię? I dlaczego oficjalny, zdystansowany styl pana Konrada odepchnął większość z nas, mimo że to on miał rzeczywistą wiedzę merytoryczną?

4 Podsumowując tę część rozmowy, zwróć uwagę klasy na kluczowy wniosek:

POWIEDZ

„Odpowiednia oprawa wizualna i przyjacielski ton sprawiają, że odruchowo przenosimy naszą ocenę z poziomu faktów na poziom emocji. W internecie niezwykle często bierzemy zwykłą sympatię do danej osoby za dowód jej merytorycznej wiedzy."

CZĘŚĆ III

Teoria

OK. 10 MINUT

1 **Nawiąż do wniosków z dyskusji i wyjaśnij klasie, że sytuacja, której przed chwilą doświadczyli, nie jest przypadkowa.** W świecie mediów społecznościowych uleganie pozorom kompetencji wynika z precyzyjnie zaprojektowanych mechanizmów wykorzystywanych przez twórców, z którymi stykamy się każdego dnia podczas przeglądania sieci.

2 Aby pomóc uczniom i uczennicom w sprawnym identyfikowaniu tych technik, wprowadź dwa pojęcia (warto zapisać je na tablicy):

Relacja paraspołeczna

– to złudzenie bliskości i jednostronna więź psychologiczna, jaką widz odczuwa wobec twórcy internetowego. Ponieważ influencer mówi bezpośrednio do kamery, skraca dystans, wita się serdecznie i dzieli swoimi słabościami, zaczynamy traktować go jak dobrego znajomego.

Ten mechanizm sprawia, że automatycznie wyłączamy podejrzliwość – podświadomie zakładamy przecież, że „przyjaciel" z ekranu nie chciałby nas oszukać ani wprowadzić w błąd.

Tworzenie pozoru autorytetu

– to zestaw zabiegów, które mają przekonać odbiorcę o niezwykłych kompetencjach twórcy. W świecie cyfrowym proces ten bywa często starannie wyreżyserowanym spektaklem.

Odpowiednia scenografia (biały fartuch, stetoskop, dyplomy w tle) oraz dobrze zagrana rola (mówienie z absolutną pewnością siebie i sypanie trudnymi terminami jak z rękawa) mają jeden cel – uśpić naszą czujność. Wszystko po to, aby skłonić nas do oceny czyjejś wiedzy wyłącznie „na oko", bez sprawdzania faktów.

DWA MECHANIZMY, KTÓRE BUDUJĄ ZAUFANIE DO TWÓRCY

MECHANIZM 1

Relacja paraspołeczna

- Mówi prosto do kamery: „cześć, kochani!",
- Dzieli się prywatnymi słabościami,
- Zaczynamy traktować twórcę jak dobrego znajomego.

MECHANIZM 2

Tworzenie pozoru autorytetu

- Dobrze zagrana rola eksperta,
- Może wykorzystywać scenografię, np. biały fartuch, stetoskop, dyplomy w tle,
- Odpowiednia aura zamiast weryfikowalnych kwalifikacji.

3 **Po omówieniu tych mechanizmów zatrzymaj się na chwilę i zaproś klasę do wspólnej dyskusji.** Zapytaj uczniów i uczennice:

POWIEDZ

„Skoro już wiemy, jak łatwo dać się zwieść temu złudzeniu, to co możemy zrobić? Jakie kroki podjęlibyście, żeby sprawdzić, czy uśmiechnięty ekspert z ekranu naprawdę ma wiedzę medyczną?”

4 **Przeprowadź krótką burzę mózgów.**

Zapisuj hasłowo na tablicy pomysły rzucane przez młodzież (np. „wygooglać nazwisko”, „sprawdzić, gdzie pracuje”, „zobaczyć, czy coś sprzedaje”).

5 **Podziękuj za te propozycje i doceń trafność ich wniosków.**

Pamiętaj, aby na tym etapie nie dyskredytować żadnego z rzucanych pomysłów – nawet te nietrafione są cennym punktem wyjścia do dyskusji.

Następnie uporządkujcie je razem z klasą, tworząc krótką, praktyczną listę. Wspólnie omówcie podstawowe kryteria weryfikacji ekspertów w sieci:

Tożsamość i kwalifikacje (Kto to mówi?)

- Czy znamy prawdziwe imię i nazwisko tej osoby? Czy możemy łatwo sprawdzić, w jakiej placówce medycznej, naukowej czy terapeutycznej na co dzień pracuje, czy ukrywa się wyłącznie pod chwytliwym, internetowym pseudonimem?

Źródła wiedzy (Skąd to wie?)

– Czy twórca opiera się na oficjalnych wytycznych medycznych i wskazuje weryfikowalne odnośniki do niezależnych badań, czy jego jedynym dowodem jest tak zwany dowód anegdotyczny („sam tak zrobiłem i podziałało”) lub ogólne, rzucane w eter hasło „naukowcy odkryli”?

Język i obietnice (Jak to mówi?)

– Czy autor używa języka sensacji, obiecuje „cudowne”, natychmiastowe efekty albo twierdzi, że odkrył „tajny sposób, o którym lekarze Ci nie powiedzą”? Prawdziwa wiedza medyczna rzadko jest czarno-biała i nie oferuje magicznych dróg na skróty, a rzetelny ekspert nie musi wywoływać strachu, by przekonać do swoich racji.

Stosunek do innych ekspertów (Czy udaje nieomylnego?)

– Czy twórca przedstawia się jako osoba, która jako jedyny zna prawdę, atakując przy tym całe środowisko medyczne i tradycyjną naukę? Prawdziwi specjaliści znają granice swoich kompetencji – potrafią przyznać, że czegoś nie wiedzą, i w razie potrzeby odsyłają do innych ekspertów.

Cel i intencja (Po co to mówi?)

– Jaki jest ostateczny cel tego materiału? Jeśli w opisie profilu lub na końcu filmu pojawia się link do sklepu, kod rabatowy albo zachęta do zakupu e-booków i suplementów, możemy mieć do czynienia z precyzyjnie zaplanowanym marketingiem, a nie z darmową i bezinteresowną poradą.

PIĘĆ PYTAŃ DO INTERNETOWEGO „EKSPERTA”

1	2	3	4	5
Kto to mówi?	**Skąd to wie?**	**Jak to mówi?**	**Czy udaje nieomylnego?**	**Po co to mówi?**
Prawdziwe imię i nazwisko, weryfikowalne kompetencje.	Podane źródła, wytyczne i badania czy „sam tak zrobiłem”?	Sensacja, cudowne efekty, „tajny sposób”?	Zna granice kompetencji i odsyła dalej?	Podaje link do sklepu, kod rabatowy, e-booka za zapis do newslettera?

6 Na koniec zwróć uwagę uczniów i uczennic na to, że weryfikacja internetowych profili nie ma na celu zaszczepienia w nich nieufności wobec każdego twórcy – w sieci działa przecież wielu świetnych popularyzatorów i popularyzatorek nauki.

Zestawienie to pozwala przede wszystkim wyrobić nawyk krytycznego myślenia. Omówione kryteria mogą w prosty sposób pomóc im w weryfikacji profili twórców, dzięki czemu sprawnie oddzielą bezinteresowne dzielenie się wiedzą od działań nastawionych wyłącznie na zysk.

CZĘŚĆ IV

+ *Praktyka*

OK. 15 MINUT

1 Pozostawiając uczniów i uczennice w tych samych grupach roboczych, rozdaj każdemu zespołowi po jednym egzemplarzu karty pracy (Załącznik 2).

2 **Wprowadź klasę w zadanie i powiedz, że przetestujecie teraz zdobytą wiedzę w praktyce.**

POWIEDZ

„Wyobraźcie sobie, że podczas zwykłego przeglądania sieci trafiacie na profil Laury, której materiały zdobywają ogromną popularność. Przeczytajcie uważnie jej najnowszy wpis oraz opis konta, a następnie oceńcie je przez pryzmat naszych pięciu kryteriów. Zastanówcie się wspólnie i zdecydujcie – czy pod tym nagraniem kryje się rzetelna porada zdrowotna, czy jedynie sprytny marketing?”.

3 **Daj zespołom kilka minut na uważne przeczytanie tekstu i sporządzenie notatek na karcie pracy.** W trakcie ćwiczenia przechodź między ławkami, w razie potrzeby pomagając uczniom i uczennicom w obiektywnej ocenie komunikatów oraz wychwyceniu trików wykorzystanych przez twórcę.

4 Po upływie wyznaczonego czasu poproś reprezentantów grup o przedstawienie wniosków (aby praca przebiegła sprawniej, każdy zespół może zreferować jedno kryterium z listy).

5 **Podziękuj uczniom i uczennicom za zaangażowanie oraz trafną ocenę materiału.** Zauważ, że dzięki tym kilku prostym wskazówkom bez trudu przejrzeli marketingowe intencje twórcy. Dodaj na koniec, że choć taka uważność wymaga na początku odrobiny skupienia, to szybko staje się niemal automatycznym nawykiem, który pozwala zachować zdrowy, odpowiedni dystans do wielu sensacyjnych treści pojawiających się na co dzień w internecie.

ZAŁĄCZNIK 1 · KARTA PRACY

Casting na eksperta

Instrukcja: Wyobraźcie sobie, że jesteście komisją jurorską konkursu. Macie przed sobą dwa projekty filmów wideo przygotowane przez dwóch różnych kandydatów, którzy chcą uczyć młodzież, jak dbać o zdrowie i radzić sobie ze zmęczeniem. Przeczytajcie uważnie te opisy, wybierzcie jednego wspólnego kandydata i zapiszcie na kartce 3 powody, dla których to właśnie jemu zdecydowaliście się zaufać.

KANDYDAT 1.

Maksymilian Majewski

Opis wideo: W miarę młody, sympatyczny i energiczny mężczyzna siedzi w jasnym, nowoczesnym gabinecie lekarskim. Ma na sobie śnieżnobiały fartuch, a na szyi przewieszony nowoczesny stetoskop. W tle widać model ludzkiego ciała oraz różnego rodzaju dokumenty i certyfikaty.

Słowa kandydata: Cześć! Widzę po Waszych komentarzach i wiadomościach, że poranne wstawanie do szkoły to dla wielu z Was prawdziwy koszmar. Bardzo dobrze to rozumiem – sam jeszcze niedawno byłem w Waszym wieku i pamiętam, jak trudne były te pierwsze godziny dnia, kiedy człowiek czuł się całkowicie pozbawiony sił. Zazwyczaj słyszy się wtedy standardowe rady typu „musisz po prostu wcześniej chodzić spać", ale wszyscy wiemy, że w praktyce to nie zawsze jest takie proste. Dlatego chciałbym podzielić się z Wami kilkoma prostymi nawykami na naturalne pobudzenie organizmu, które sam zacząłem stosować i które u mnie całkowicie zmieniły poranki. Sprawdźcie sami, jak to u Was zadziała. Bardzo zależy mi na Waszym dobrym samopoczuciu, więc mocno trzymam za Was kciuki!

KANDYDAT 2.

Konrad Zawadzki

Opis wideo: Mężczyzna w średnim wieku, wyglądający bardzo zwyczajnie – krótko obcięte włosy, ubrany w zwykłą, codzienną koszulę. Sprawia wrażenie nieco zirytowanego. Siedzi na tle prostej, jasnej ściany. W kadrze nie ma żadnych dodatkowych rekwizytów ani medycznych dekoracji. Jakość techniczna nagrania jest dość niska – oświetlenie jest słabe, a sam obraz jest lekko zamazany i nieostry.

Słowa kandydata: Dzień dobry. Nazywam się Konrad Zawadzki. Chciałbym przybliżyć Państwu temat fizjologicznych podstaw regeneracji organizmu, co jest szczególnie istotne w okresie intensywnego rozwoju. Przewlekłe zmęczenie w wieku nastoletnim najczęściej wynika z czasowego rozregulowania rytmu dobowego oraz braku optymalnej higieny snu. Z medycznego punktu widzenia, aby skutecznie wspierać układ nerwowy w radzeniu sobie ze stresem szkolnym, kluczowe jest zadbanie o odpowiednie nawodnienie, zbilansowaną dietę oraz około 8 godzin nieprzerwanego odpoczynku w nocy. W fizjologii nie ma żadnych dróg na skróty!

Którego kandydata wybieracie?

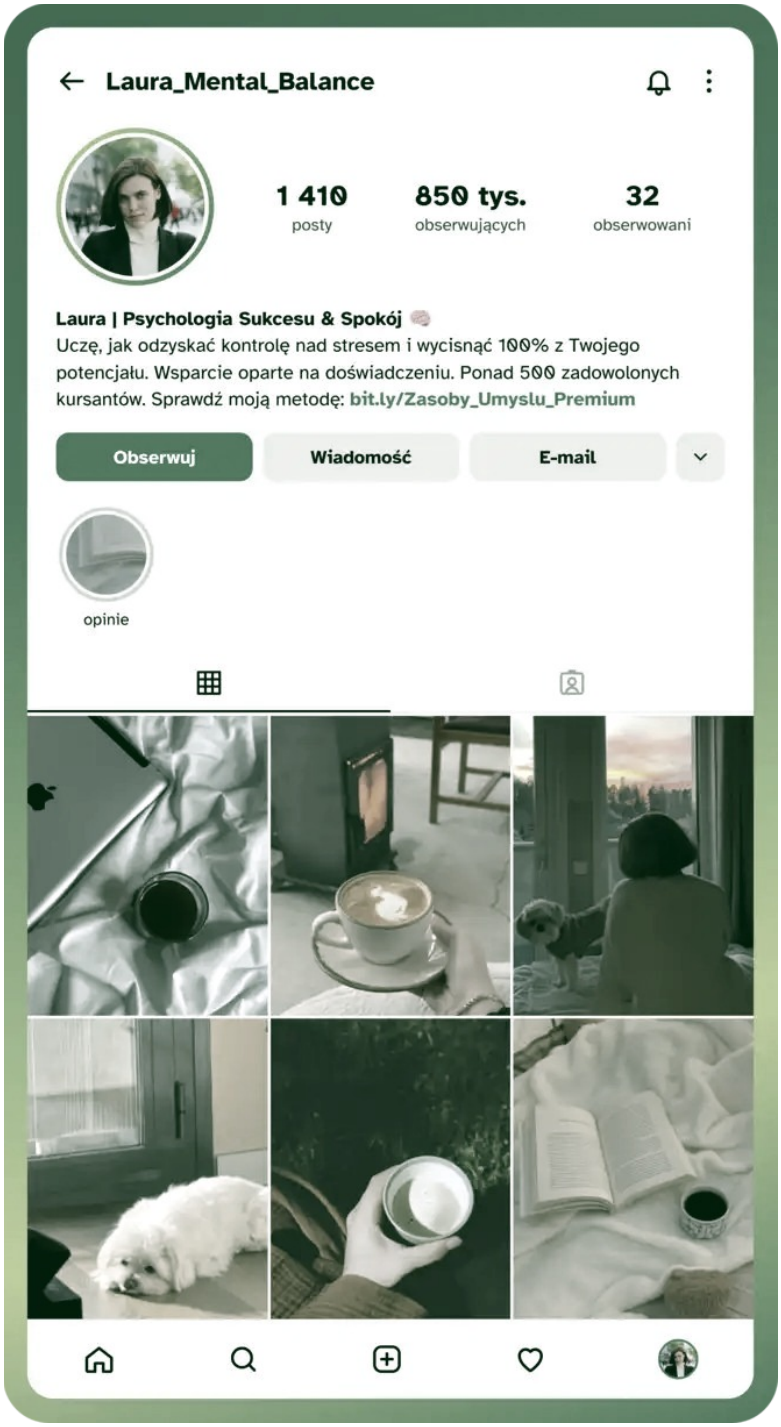
Jakie trzy powody o tym zdecydowały?

1.
2.
3.

ZAŁĄCZNIK 2 · KARTA PRACY

Czy ta osoba jest wiarygodna?

Instrukcja: Wyobraźcie sobie, że podczas zwykłego przeglądania sieci trafiacie na profil Laury, której materiały zdobywają ogromną popularność. Przeczytajcie uważnie opis jej konta oraz treść najnowszego posta, a następnie oceńcie je przez pryzmat kryteriów omówionych podczas lekcji.

Nazwa profilu: @Laura_Mental_Balance

Statystyki konta: 850 tysięcy obserwujących

Zdjęcie profilowe: Profesjonalnie wyglądająca młoda kobieta o spokojnym, pewnym siebie spojrzeniu, ubrana w kremowy golf i minimalistyczną czarną marynarkę. Zdjęcie wykonano w naturalnym świetle na tle miejskiej przestrzeni, gdzie w oddali widać budynki, zieleń i przechodniów.

Opis w sekcji „bio":

Laura | Psychologia Sukcesu & Spokój 🧠
Uczę, jak odzyskać kontrolę nad stresem i wycisnąć 100% z Twojego potencjału. Wsparcie oparte na doświadczeniu. Ponad 500 zadowolonych kursantów. Sprawdź moją metodę: bit.ly/Zasoby_Umyslu_Premium.

Treść ostatniego filmu

Cześć, kochani! Znowu paraliżuje Was strach przed sprawdzianem? Czujecie, że Wasz mózg po prostu odmawia posłuszeństwa w najważniejszych chwilach? Doskonale to znam, sama przez lata zmagałam się z ogromną presją i pamiętam ten ból. Mam dla Was przełomową wiadomość. Metody, o których słyszycie w szkole od nauczycieli czy nawet od lekarzy, są często przestarzałe i rzadko biorą pod uwagę to, jak naprawdę działa nowoczesny *biohacking*. Długo szukałam bezpiecznego rozwiązania i tak powstało „MindFlow".
To w 100% naturalne wsparcie, które pomaga wyciszyć emocje i ze spokojem podejść do każdego wyzwania. Nad tym projektem pracowałam miesiącami, dbając o każdy detal.
W linku w bio zostawiam dla Was kod na -30%, żebyście mogli sami to przetestować.
Przygotowałam tylko małą, limitowaną serię, bo zależy mi na najwyższej jakości, dlatego warto zerknąć tam już teraz.

Arkusz analizy

Tożsamość i kwalifikacje – kto to mówi?

(Co realnie wiemy o osobie, która prowadzi ten profil? Jakie informacje o jej oficjalnym wykształceniu i pracy zawodowej udało Wam się odnaleźć w opisie konta i jej wypowiedzi?)

Źródła wiedzy – skąd to wie?

(Na czym autorka opiera swoje twierdzenia? W jaki sposób uzasadnia, że jej metoda jest skuteczna i bezpieczna?)

Język i styl komunikacji – jak to mówi?

(W jaki sposób autorka formułuje swoje wypowiedzi? Jakie obietnice składa odbiorcom i jakie reakcje próbuje w nich wywołać?)

Stosunek do innych specjalistów – w jaki sposób buduje własną pozycję?

(Jak autorka odnosi się do wiedzy medycznej oraz do innych ekspertów?)

Cel i intencja – po co to mówi?

(Jaki jest Waszym zdaniem główny powód opublikowania tego materiału i co autorka chce dzięki niemu osiągnąć)

Źródła zdjęć

Str.	Zdjęcie	Opis	Źródło
11		Kadr z filmu: lekarz w gabinecie (Kandydat 1).	https://www.pexels.com/photo/professional-male-doctor-in-modern-office-3919241 0/
12		Kadr z filmu: mężczyzna w średnim wieku (Kandydat 2).	https://www.pexels.com/photo/portrait-of-a-mature-man-in-izmir-cafe-4 4 09548/
14		Podgląd profilu @Laura_Mental_Balance wraz ze zdjęciami.	https://www.pexels.com/es-es/foto/gente-mujer-calle-chaqueta-12 083776/

SZKOŁA KRYTYCZNEGO MYŚLENIA I WALKI Z DEZINFORMACJĄ

Scenariusze lekcji do zajęć w szkołach podstawowych (kl. 7 i 8) i ponadpodstawowych

Dziękujemy za skorzystanie z naszych materiałów!

To jeden z szesnastu scenariuszy, które powstały w ramach projektu „Szkoła krytycznego myślenia i walki z dezinformacją", finansowanego i realizowanego przez Fundację Centrum Cyfrowe w ramach otwartego konkursu Ministerstwa Cyfryzacji na rzecz świadomości i edukacji społeczeństwa wokół zjawiska dezinformacji w internecie.

Wszystkie scenariusze dostępne są bezpłatnie na stronie **centrumcyfrowe.pl/szkolamysleniakrytycznego**.

Znajdują się tam pliki w różnych formatach – zarówno gotowe do wydruku PDF-y, jak i otwarte pliki DOCX, które umożliwiają swobodne dostosowanie materiałów do swoich potrzeb.

Jeśli korzystasz z indywidualnych plików, serdecznie zachęcamy do zapoznania się ze wstępem (także dostępnym na stronie), który wprowadza w tematykę i metody pracy z materiałami.

GRA KARCIANA

W ramach projektu została przygotowana również specjalna edukacyjna gra karciana „Blur. Złap ostrość przekazu". Można ją swobodnie wplatać w przebieg lekcji – wykorzystując w głównej części warsztatowej albo jako angażujące, praktyczne podsumowanie tematu omawianego podczas zajęć. Grę w wersji do samodzielnego druku na zwykłej, biurowej drukarce pobierzesz na podlinkowanej wyżej stronie.

Życzymy udanych zajęć!

Autor scenariuszy: dr Karol Jachymek
(Obserwatorium Praktyk Medialnych, Uniwersytet SWPS)

Fundacja Centrum Cyfrowe · Projekt SpołTech · Warszawa 2026

Materiały udostępniamy na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa (CC BY 4.0). Zachęcamy do ich przedruku i wykorzystania – prosimy jednak o zachowanie informacji o autorstwie i finansowaniu projektu, oraz podanie linku do strony: www.centrumcyfrowe.pl.